

Nowe Podejście Komisji Europejskiej do zarządzania ryzykiem w zaopatrzeniu w wodę

- Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 8 września 2015 r. w sprawie dalszych działań w następstwie europejskiej inicjatywy obywatelskiej „Right2Water” (2014/2239(INI))

- Dyrektywa Komisji (UE) 2015/1787 z dnia 6 października 2015 r. zmieniająca załączniki II oraz III do dyrektywy Rady 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. UE – L260/6)

Wytyczne dotyczące jakości wody do picia, czwarta edycja, WHO 2011, polskie wydanie nakładem Izby Gospodarczej Wodociągi Polskie, 2014 rok

norma PN-EN 15975-2:2013-12 *Bezpieczeństwo zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia -- Wytyczne zarządzania kryzysowego i ryzyka -- Część 2: Zarządzanie ryzykiem;*

Wytyczne WHO wraz z normą EN 15975-2 to uznane na poziomie międzynarodowym zasady, uwzględniające nadrzędny cel zapewnienia bezpieczeństwa zdrowia konsumenta, na których opiera się produkcja, dystrybucja, monitoring oraz ocena jakości wody.

PN-EN 15975-2:2013-12 - wersja polska

Bez VAT: 51,90 PLN

Z VAT: 63,84 PLN

Bezpieczeństwo zaopatrzenia w wodę do spożycia -- Wytyczne dotyczące zarządzania kryzysowego i ryzyka -- Część 2: Zarządzanie ryzykiem

Zakres

W niniejszej Normie Europejskiej określono zasady dotyczące procesu zarządzania ryzykiem, zmierzające do poprawy integralności systemu zaopatrzenia w wodę do spożycia.

Niniejsza Norma Europejska ma zastosowanie do wszystkich podmiotów gospodarczych i interesariuszy współodpowiedzialnych za bezpieczeństwo dostawy wody do spożycia w całym łańcuchu dostaw od ujęcia do punktu pobrania.

* Forma udostępnienia

* wymagane pola

- Plik - 51,90 PLN
- CD - 62,30 PLN
- Papier - 69,20 PLN
- Czytelnia - 30 minut - 11,10 PLN

Security of drinking water supply
- Guidelines for risk and crisis
management - Part 2: Risk
management

W ostatnich latach podejście do zarządzania ryzykiem w zaopatrzeniu w wodę związanego z bezpieczeństwem wody (**water safety**) uzupełniane jest ochroną wody (**water security**), jako elementem niezbędnym dla pełnego bezpieczeństwa dostaw wody.

„water safety” dotyczy bezpieczeństwa wody w kontekście wpływu na konsumenta,

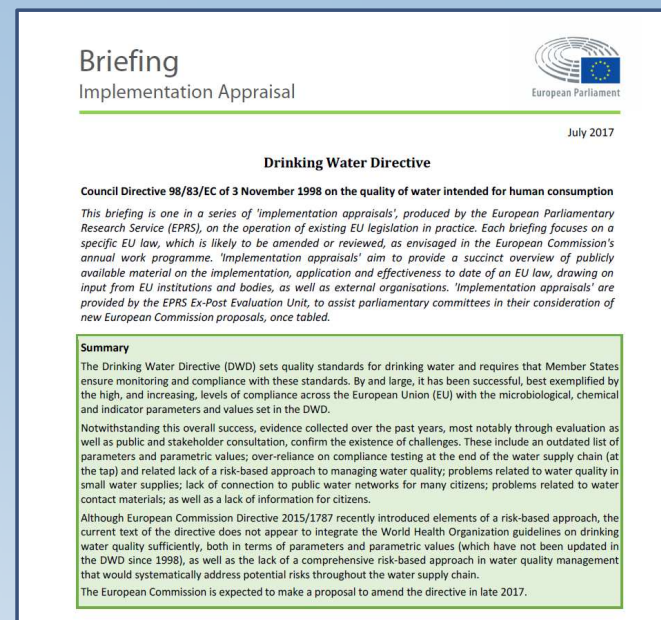
„water security” dotyczy ochrony SZW celem zapewnienia niezawodności funkcjonowania - w kontekście potencjalnego wpływu na bezpieczeństwo wody (water safety).

Uwarunkowania prawne w Polsce

- **USTAWA** z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1566)
- **Ustawa** z dnia 7 czerwca 2001 r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 328 z póź.zm.)
- **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA** z dnia 7 grudnia 2017 r. *w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi* (Dz.U. 2017 poz. 2274)

W 2017 roku Centrum Badawcze i Analityczne Parlamentu Europejskiego (European Parliamentary Research Service - EPRS) zakończyło przeprowadzanie tzw. oceny wykonawczej dotyczącej wdrażania dyrektywy DWD

Opublikowany w lipcu 2017 *Briefing Implementation Appraisal* stanowi sprawozdanie informacyjne, nie tylko zawierające ocenę skuteczności prawa UE opartą na informacjach i danych z przeszłości, ale również wskazujące fundamentalne podwaliny pod nadchodzące zmiany w zasadach eksploatacji systemów zaopatrzenia w wodę (SZW), oparte na zarządzaniu ryzykiem od ujęcia do kranu konsumenta.

Przeprowadzona ocena wykazała, że DWD choć jest sukcesem UE i wniosła wiele pozytywnego dla obywateli w zakresie podniesienia standardów usług wodociągowych, to istnieją w dalszym ciągu wyzwania wymagające pilnej realizacji. Należą do nich:

- nieaktualna lista parametrów jakości wody i ich wartości parametrycznych;
- nadmierne poleganie na ocenach zgodności jakości wody na końcu łańcucha dostaw wody (w kranach) i związany z tym brak podejścia do zarządzania jakością wody opartego na analizie ryzyka;
- problemy związane z jakością wody w małych systemach wodociągowych;
- brak dostępu do publicznych sieci wodociągowymi dla wielu obywateli UE;
- problemy związane z materiałami kontaktującymi się z wodą;
- braki w komunikacji i przekazywaniu obywatelom właściwej informacji dotyczącej jakości wody.

Nadmierne poleganie na wynikach monitoringu jakości wody w kranie konsumenta jest niewystarczające, aby skutecznie chronić zdrowie ludzkie. W szczególności w odniesieniu do parametrów mikrobiologicznych takie podejście określono jako „za mało, za późno”.

„Za mało” - ocena mikrobiologiczna jakości wody oparta jedynie na tradycyjnych wskaźnikach mikrobiologicznych (*E. coli* i *Enterokoki*). Tymczasem w ostatnich latach pojawiły się duże, liczne ogniska chorobowe wywołane przez wodę, która pomimo zgodności z tymi dwoma parametrami, była przyczyną zachorowań, ze względu na obecność wirusów, *Giardia* czy *Cryptosporidium*.

„Za późno” - monitorowanie bezpieczeństwa mikrobiologicznego wody pitnej jest reaktywne, w tym sensie, że każde zdarzenie lub awaria w systemie zaopatrzenia w wodę może trwać wiele godzin, a czasami dni przed ich wykryciem w procedurach monitorowania.

Konsument wody nie jest więc właściwie zabezpieczony przed potencjalnymi zagrożeniami zdrowotnymi, do czasu uzyskania wyników badań mikrobiologicznych.

„Za mało, za późno” to system, który ocenia jakość wody w przeszłości, konsekwencją czego jest niejednokrotnie podejmowanie błędnych decyzji eksploatacyjnych, czy nieuzasadnionych decyzji postępowania administracyjnego.

załącznik II monitorowanie część a

ogólne cele i programy monitorowania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

1. w ramach programów monitorowania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi **należy:**
 - **a) sprawdzać, czy istniejące środki kontroli ryzyka dla zdrowia ludzkiego w całym łańcuchu dostaw wody od zlewiska poprzez pobór, uzdatnianie i przechowywanie aż do dystrybucji funkcjonują skutecznie oraz czy woda w punkcie zgodności jest zdatna do użycia i czysta ;**
 - b) dostarczać informacje dotyczące jakości wody dostarczanej do spożycia przez ludzi do celów wykazania, że obowiązki określone w art. 4 i 5 oraz wartości parametryczne określone w załączniku I są spełniane;
 - c) **określać najbardziej odpowiednie sposoby ograniczania ryzyka dla zdrowia ludzi.**

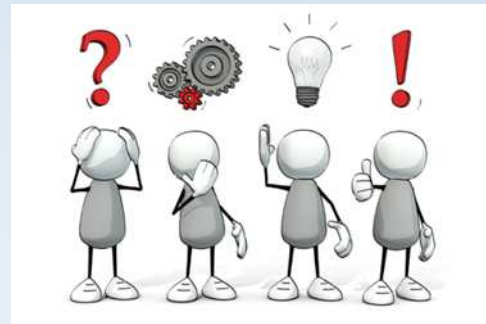

Artykuł 2 – Definicje

Istniejące definicje zostały nieco doprecyzowane i dodano nowe definicje („dostawców wody”, „obiektów priorytetowych” i „wrażliwych i zmarginalizowanych grup”) zgodnie z nowymi przepisami w wersji przekształconej. WHO zaleciła sformułowanie definicji obiektów priorytetowych, aby ułatwić stosowanie nowych przepisów dotyczących oceny ryzyka związanego z wewnętrznymi instalacjami wodociągowymi.

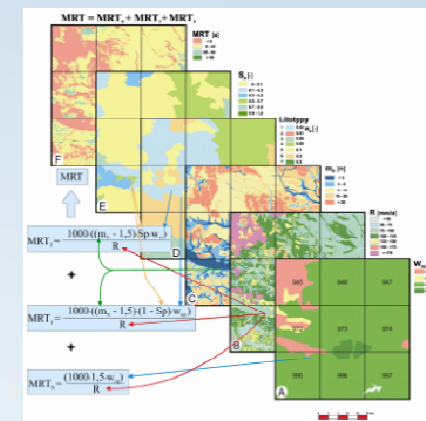
Artykuł 7 – Oparte na analizie ryzyka podejście do bezpieczeństwa wody (nowy)
Ten nowy artykuł zawiera opis ogólnego podejścia opartego na analizie ryzyka, służy jako wprowadzenie do nowych artykułów 8, 9 i 10, a także **wprowadza ogólne obowiązki związane z oceną ryzyka (regularne aktualizacje i przeglądy oraz harmonogramy sporządzania ocen ryzyka).**

Artykuł 8 – Ocena zagrożeń dotycząca części wód wykorzystywanych do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (nowy)

Tym nowym artykułem wprowadzono obowiązki związane z przeprowadzaniem oceny zagrożeń, w szczególności:

- identyfikacja punktów poboru,
- identyfikacja zagrożeń i źródeł zanieczyszczeń,
- monitorowanie parametrów, które mają znaczenie w odniesieniu do zidentyfikowanych zagrożeń i źródeł zanieczyszczeń. **Monitorowaniu mają podlegać wyłącznie istotne parametry lub zanieczyszczenia.**

Na podstawie zidentyfikowanych zagrożeń i wyników monitorowania państwa członkowskie mogą przedsięwziąć następujące środki:

- zwolnić dostawców wody z przeprowadzenia dodatkowego uzdatniania lub monitoringu, lub tego od nich wymagać,
- wprowadzić środki zapobiegawcze w celu zabezpieczenia obszaru poboru wody,
- wprowadzić środki łagodzące w celu likwidacji źródła zanieczyszczeń.

Artykuł 9 – Ocena ryzyka związanego z zaopatrzeniem (nowy)

Tym nowym artykułem **wprowadzono obowiązki związane z przeprowadzaniem przez dostawcę wody oceny ryzyka związanego z zaopatrzeniem.**

Przepisy te nie są nowe, ponieważ tego rodzaju obowiązki zostały już wprowadzone w 2015 r. w zmienionym załączniku II do dyrektywy. Część załącznika II do dyrektywy 98/83/WE została zatem przeniesiona do art. 9. Załącznik II część C zawiera teraz tylko specyfikacje techniczne dotyczące dostosowania częstotliwości monitorowania parametrów podlegających ocenie ryzyka związanego z zaopatrzeniem.

Prawdopodobieństwo	Dotkliwość następstw				
	Minimalna	Mala	Umiarkowana	Poważna	Katastroficzna
Prawie pewne	16	32	64	128	256
Prawdopodobne	8	16	32	64	128
Umiarkowanie prawdopodobne	4	8	16	32	64
Malo prawdopodobne	2	4	8	16	32
Nieważne	1	2	4	8	16

Artykuł 10 – Ocena ryzyka związanego z wewnętrznymi instalacjami wodociągowymi (nowy)

Tym nowym artykułem wprowadzono obowiązki związane z przeprowadzaniem oceny ryzyka związanego z wewnętrznymi instalacjami wodociągowymi, takie jak w szczególności:

- ocena zagrożeń związanych z wewnętrzną instalacją wodociągową, w tym zagrożeń związanych z wyrobami i materiałami mającymi kontakt z wodą pitną,
- monitorowanie parametrów takich jak: ołów i *Legionella*.

Jak ustaliła WHO, ta ostatnia powoduje największe obciążenie dla zdrowia ze wszystkich patogenów przenoszonych przez wodę w Unii.

Artykuł 11 – Monitorowanie (dawny artykuł 7)

Należy wprowadzić programy monitorowania, które obejmą wszystkie obowiązki w zakresie monitorowania określone w niniejszej dyrektywie. Państwom członkowskim pozostawia się decyzję co do tego, czy programy monitorowania powinny być wprowadzane przez organy krajowe, czy też obowiązek ten należy powierzyć np. dostawcom wody. Prawdopodobnie jednak monitorowanie jest faktycznie przeprowadzane głównie przez dostawców wody w celu zapewnienia jakości wody w kranie.

***Artykuł 12 – Działania zaradcze i ograniczenia w stosowaniu
(dawny artykuł 8)***

Dawny ustęp 7 został uchylony, ponieważ
**uchylono dawny załącznik I część C
dotyczący „parametrów wskaźnikowych”.**

Dawny artykuł 9 – Odstępstwa

Dawny artykuł 9 został usunięty. Złożona procedura przyznawania trzech odstępstw na okresy trzyletnie nie jest już uzasadniona. W przypadku gdy państwo członkowskie przekracza wartość parametryczną, zastosowanie powinien mieć art. 11 dotyczący działań zaradczych (zakaz lub ograniczenie udostępniania wody, informacje dla konsumentów, doradztwo zdrowotne itp.).

Dawny artykuł 10 – Zapewnienie jakości uzdatniania, sprzętu i materiałów (usunięty)

Dawny artykuł 10 został usunięty: uznano, że artykuł ten nie jest już konieczny w dyrektywie 98/83/WE i częściowo zastąpiono go nowym artykułem 10 dotyczącym oceny ryzyka związanego z wewnętrznymi instalacjami wodociągowymi. **Niezbędna harmonizacja nastąpi natomiast na podstawie przepisów dotyczących rynku wewnętrznego wraz z wydaniem zleceń normalizacji na podstawie rozporządzenia w sprawie wyrobów budowlanych .**

Artykuł 13 – Dostęp do wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (nowy)

Jest to nowy artykuł, wprowadzony w głównej mierze w związku z postulatami europejskiej inicjatywy obywatelskiej „Right2Water” oraz odpowiedzią Komisji na tę inicjatywę.

W artykule tym przewidziano dwa główne obowiązki:

- obowiązek państw członkowskich dotyczący poprawy dostępu do wody pitnej i propagowania go za pomocą różnych środków, których część jest określona w tym artykule;
- obowiązek państw członkowskich dotyczący stosowania wszelkich niezbędnych środków w celu zapewnienia dostępu do wody pitnej dla wrażliwych i zmarginalizowanych grup.

Artykuł 14 – Informacje dla społeczeństwa (nowy)

Przepisy odnoszące się do dostępu do informacji są bardziej szczegółowe, ponieważ oczekuje się, że zwiększona przejrzystość pozwoli zwiększyć zaufanie konsumentów do wody pitnej, w tym jej jakości, produkcji i metod zarządzania. Obowiązki są dwojakie:

- po pierwsze zapewnienie dostępności w internecie różnych informacji określonych w załączniku IV. Informacje, do których ma dostęp konsument, powinny odpowiadać jego obszarowi zainteresowania;
- po drugie przekazywanie również bezpośrednio konsumentom (na przykład na fakturach) pewnych szczegółowych informacji, takich jak zużycie wody oraz szczegóły opłat taryfowych i struktura kosztów.

Załącznik I

Część A w załączniku I dotyczy wartości parametrycznych dla parametrów mikrobiologicznych. Zgodnie z zaleceniem WHO do wykazu dodano nowe parametry tj. zarodniki *Clostridium Perfringens* i bakterie z grupy coli, mętność (przeniesiony z dawnej części C „Parametry wskaźnikowe”) oraz colifagi somatyczne.

Część B w załączniku I dotyczy wartości parametrycznych dla parametrów chemicznych. Dodano kilka nowych parametrów (wraz z odpowiednimi wartościami parametrycznymi) zgodnie z zaleceniem WHO lub na podstawie zasady ostrożności, a mianowicie: bisfenol A, chlorany, chloryny, beta-estradiol, kwasy halogenooctowe, mikrocystyna, nonylfenol, PFAS (pojedynczo i ogółem), uran.

Część C w załączniku I dyrektywy 98/83/WE dotyczyła wcześniej parametrów wskaźnikowych. **Parametry wskaźnikowe zostały usunięte z załącznika I (z wyjątkiem kilku, które zostały przeniesione do części A, np. mętność) i przeniesione do załącznika IV dotyczącego informacji dla konsumentów. Jest to uzasadnione faktem, że parametry wskaźnikowe nie niosą ze sobą informacji zdrowotnych, lecz informacje będące przedmiotem zainteresowania konsumentów (np. dotyczące smaku, barwy, zawartości kationów i anionów itp.).**

Załącznik II

Część A – Ogólne cele i programy monitorowania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Część A w załączniku II dotyczy ogólnych obowiązków związanych z programami monitorowania i pozostaje w znacznej mierze niezmienną z wyjątkiem nowego odniesienia do **monitorowania operacyjnego wraz z powiązaniem parametrem mętności**. Zostało ono dodane zgodnie z zaleceniem WHO, ponieważ monitorowanie operacyjne pozwala na szybkie codzienne uzyskiwanie informacji i upewnienie się, że uzdatnianie przebiega prawidłowo

Część B – Częstotliwości

Część B w załączniku II dotyczy częstotliwości monitorowania. Wyróżniono dwie kategorie parametrów:

- 1) **parametry podstawowe** (*E. coli*, zarodniki *Clostridium perfringens* i colifagi somatyczne), które muszą być zawsze monitorowane z częstotliwością określoną w tabeli w części B i nie mogą podlegać ocenie ryzyka związanego z zaopatrzeniem; oraz
- 2) **wszystkie pozostałe parametry**, które muszą być monitorowane z częstotliwością określoną w tabeli w części B do momentu przeprowadzenia oceny ryzyka związanego z zaopatrzeniem zgodnie z częścią C tego załącznika.

Załącznik IV (nowy)

Załącznik IV jest nowym załącznikiem zawierającym **wykaz informacji, które muszą być dostępne na stronie internetowej w celu zapewnienia informacji dla konsumentów**. Ze względu na zasadę proporcjonalności **bardzo duzi dostawcy wody będą musieli dostarczyć pewne dodatkowe informacje, takie jak roczne informacje na temat ogólnej sprawności sieci wodociągowej pod względem wydajności, w tym wskaźników wycieków i efektywności energetycznej**. Zakłada się, że lepsza przejrzystość, dzięki której zwiększy się ogólna świadomość tych kwestii, mogłaby wpłynąć zarówno na dostawców wody, jak i na organy państw członkowskich, aby zajęli się problemem strat i wycieków wody.

Załącznik IV (nowy)

Załącznik IV jest nowym załącznikiem zawierającym **wykaz informacji, które muszą być dostępne na stronie internetowej w celu zapewnienia informacji dla konsumentów**. Ze względu na zasadę proporcjonalności **bardzo duzi dostawcy wody będą musieli dostarczyć pewne dodatkowe informacje, takie jak roczne informacje na temat ogólnej sprawności sieci wodociągowej pod względem wydajności, w tym wskaźników wycieków i efektywności energetycznej**. Zakłada się, że lepsza przejrzystość, dzięki której zwiększy się ogólna świadomość tych kwestii, mogłaby wpłynąć zarówno na dostawców wody, jak i na organy państw członkowskich, aby zajęli się problemem strat i wycieków wody.

DWD ma zostać przyjęta w drugiej połowie 2018 roku.

Państwa Członkowskie będą miały 2 lata na jej implementację do prawodawstwa krajowego.

DWD proponuje, że duzi dostawcy wdrożą podejście oparte na analizie ryzyka w ciągu 3 lat, natomiast mali dostawcy wody będą mieć na to 6 lat.

Dziękuję za uwagę

mgr inż. Barbara Mulik

**doradca ds. bezpieczeństwa
i jakości wody**

barbara.mulik@gmail.com

Tel. +48 509 323 626